

DE SCHOOL VOOR GOEDE MOEDERS

Jessamine Chan

*De school voor goede
moeders*

Vertaald uit het Engels door Anneke Bok

HOLLANDS DIEP

AMSTERDAM

2022

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel: *The School for Good Mothers*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Simon & Schuster, 2022

© Jessamine Chan, 2022

© Vertaling uit het Engels: Anneke Bok, 2022

© Nederlandse uitgave: Hollands Diep, Amsterdam 2022

© Omslagbeeld: Studio noho, Amsterdam

Omslagontwerp: Beeldzorg, Antwerpen

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 5669 5

ISBN 978 90 488 5670 1 (e-book)

NUR 300

www.hollandsdiep.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Hollands Diep is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn ouders

Ik was op zoek naar één wet die van toepassing zou zijn op het hele leven – ik vond angst. De weg hiervandaan bestaat uit een opsomming van mijn nachtmerries.

Anne Carson

1.

‘Uw dochtertje is bij ons.’

Het is de eerste dinsdag in september, de middag van haar ene, erg slechte dag, en Frida probeert niet van de weg te raken. In het voice-mailbericht zegt de agent dat ze onmiddellijk naar het politiebureau moet komen. Ze pauzeert het bericht en legt haar telefoon neer. Het is 14.46 uur. Ze had anderhalf uur geleden al thuis willen zijn. Ze slaat de eerste zijstraat van Grays Ferry in en parkeert haar auto dubbel. Ze belt terug, begint zich te verontschuldigen en legt uit dat ze de tijd was vergeten.

‘Is alles goed met haar?’ vraagt ze.

De agent zegt dat het kind veilig is. ‘We hebben u al diverse keren proberen te bereiken.’

Frida hangt op en belt Gust, maar krijgt zijn voicemail. Ze spreekt in dat hij naar het bureau op de hoek van Eleventh en Wharton moet komen. ‘Er is een probleem. Met Harriet.’ Ze heeft een brok in haar keel. Ze herhaalt de verzekering van de agent dat hun dochter veilig is.

Wanneer ze verder rijdt, let ze erop dat ze de snelheidslimiet niet overschrijdt, niet door rood rijdt en doorademt. Het hele weekend voorafgaand aan Labour Day had ze zich opgefokt gevoeld. Vrijdag en zaterdag had ze, zoals wel vaker, gekampt met slapeloosheid en niet meer dan twee uur per nacht geslapen. Zondag, toen haar ex-man hun dochtertje voor drieënhalve dag was komen brengen in het kader van hun co-ouderschapsregeling, had Harriet last gehad van

een oorontsteking. Die nacht had Frida maar anderhalf uur geslapen. Afgelopen nacht een uur. Harriet had aan één stuk door gehuild, te heftig voor haar lichaam en zo luid dat de muren van hun kleine huis het niet konden absorberen. Frida had gedaan wat ze kon. Ze had slaapliedjes gezongen, Harriets borst gestreeld en haar extra melk gegeven. Ze was naast het ledikantje op de grond gaan liggen, had tussen de spijlen door haar onwezenlijk volmaakte handje vastgehouden, had haar knokkels gestreeld en kusjes gegeven op haar nageltjes, gevoeld welke geknipt moesten worden en vurig gehoopt dat Harriets ogen zouden dichtvallen.

De middagzon brandt wanneer Frida aankomt bij het politiebureau, op twee straten afstand van haar huis, in een oude Italiaanse woonwijk in Zuid-Philadelphia. Ze parkeert, gaat haastig naar binnen en vraagt aan de baliemedewerker of die haar dochtertje heeft gezien, een peuter, anderhalf jaar oud, half Chinees, half wit, grote bruine ogen, krullend donkerbruin haar met pony.

‘U bent zeker de moeder,’ zegt de baliemedewerker.

De oudere witte vrouw met een vleugje roze lippenstift komt achter de balie vandaan. Ze neemt Frida van top tot teen op, en haar blik blijft steken bij Frida’s voeten, in afgetrapte Birkenstocks.

Het politiebureau maakt een vrijwel verlaten indruk. De baliemedewerker is mank; haar linkerbeen is haar voorkeursbeen. Ze gaat Frida voor door de gang en laat haar plaatsnemen in een raamloze verhoorkamer, waarvan de muren zoetig mintgroen zijn. In misdaadfilms die ze heeft gezien flikkert het licht altijd, maar hier is het felle schijnsel constant. Ze heeft kippenvel en wilde dat ze een jasje of een sjaal bij zich had. Hoewel ze dikwijls uitgeput is op de dagen dat ze Harriet heeft, drukt er nu een gewicht op haar borst, een verlamme pijn die tot in haar botten is gedrongen.

Ze wrijft afwezig over haar armen. Ze vist haar telefoon onder uit haar tas en kan zich wel voor haar kop slaan dat ze de berichten van de agent niet meteen heeft gezien, dat ze haar telefoon die ochtend op stil heeft gezet toen ze de aanhoudende robocalls zat was en dat

ze is vergeten het geluid weer aan te zetten. In de afgelopen twintig minuten heeft Gust zes keer gebeld en hij heeft een stroom bezorgde berichten achtergelaten.

Ben er, reageert ze dan eindelijk. *Kom gauw*. Ze zou moeten terugbellen, maar daar ziet ze tegen op. In haar helft van de week belt Gust elke avond om te horen of Harriet nieuwe woorden heeft geleerd of nieuwe dingen kan. Ze verafschuwt de teleurstelling in zijn stem als ze niets te bieden heeft. Maar Harriet maakt wel andere ontwikkelingen door: haar grip wordt sterker, ze ziet een nieuw detail in een boek of kijkt Frida langer aan bij het welterusten kussen.

Frida legt haar armen op de metalen tafel, laat haar hoofd erop rusten en valt een fractie van een seconde in slaap. Dan kijkt ze op en ziet een camera aan het plafond. Haar gedachten keren terug naar Harriet. Ze zal een beker aardbeienijs voor haar kopen, Harriets lievelingssmaak. Wanneer ze thuiskomen, zal ze Harriet in bad laten spelen, zo lang ze maar wil. Ze zal haar voor het slapengaan extra boekjes voorlezen. *Ik ben een konijn*. *Corduroy*.

De politieagenten komen zonder kloppen binnen. Agent Brunner, degene die gebeld heeft, is een stevig gebouwde witte man van in de twintig met acne bij zijn mondhoeken. Agent Harris is een zwarte man van middelbare leeftijd met een goed gesoigneerde snor en brede schouders.

Frida staat op en geeft beide mannen een hand. Ze vragen naar haar rijbewijs om te controleren of ze echt Frida Liu is.

‘Waar is mijn dochttertje?’

‘Gaat u zitten,’ zegt agent Brunner na een vluchtige blik op Frida’s borsten. Hij bladert naar een blanco bladzij in zijn aantekenboekje. ‘Hoe laat bent u van huis gegaan, mevrouw?’

‘Om twaalf uur, geloof ik. Halfeen, misschien. Ik ben de deur uit gegaan voor een kop koffie. En toen ben ik doorgereden naar kantoor. Dat had ik niet moeten doen. Ik weet het. Heel stom. Ik was doodmoe. Het spijt me. Het was niet mijn bedoeling... Kunt u me alstublieft vertellen waar ze is?’

‘U moet zich tegenover ons niet van de domme houden, mevrouw Liu,’ zegt agent Harris.

‘Dat doe ik niet. Ik kan het uitleggen.’

‘U hebt uw kind thuisgelaten. Alleen. Uw burens hebben haar horen huilen.’

Frida spreidt haar vingers op het tafelblad omdat ze iets kouds en hards wil voelen. ‘Dat was een vergissing.’

De politieagenten waren omstreeks twee uur bij haar huis gekomen en hadden zich achterom toegang verschaft via de onvergrendelde glazen schuifpui tussen Frida’s keuken en de achtertuin, met niets dan een hordeur om het kind te beschermen.

‘Dus uw peuter... heet ze Harriet? Harriet is twee uur alleen geweest. Klopt dat, mevrouw Liu?’

Frida gaat op haar handen zitten. Ze is weg uit haar lichaam en zweeft ergens hoog boven hun hoofd.

Ze vertellen dat Harriet is onderzocht in een crisiscentrum voor kinderen. ‘Iemand brengt haar...’

‘Wat bedoelt u met “onderzocht”? Hoor eens, het is niet wat u denkt. Ik zou nooit...’

‘Wacht eens even, mevrouw,’ zegt agent Brunner. ‘U lijkt me een intelligente dame. Laten we even teruggaan. Om te beginnen: waarom zou u uw kind alleen laten?’

‘Ik heb een kop koffie gehaald en toen ben ik naar mijn werk gereden. Ik moest iets ophalen. Ik zal de tijd uit het oog zijn verloren. Ik was al op weg naar huis toen ik zag dat u had gebeld. Het spijt me. Ik heb in dagen niet geslapen. Ik wil nu naar mijn dochter. Kan dat?’

Agent Harris schudt zijn hoofd. ‘We zijn nog niet klaar. Waar had u vandaag horen te zijn? Wie droeg zorg voor het kind?’

‘Ik. Zoals ik al zei: ik ben naar mijn werk gegaan. Ik werk bij Wharton.’

Ze legt uit dat ze voor de faculteit samenvattingen maakt van onderzoeken en academische publicaties herschrijft tot korte artikelen met aandachtspunten voor het bedrijfsleven. Alsof ze scripties schrijft

over onderwerpen waar ze niets van afweet. Van maandag tot en met woensdag werkt ze thuis, omdat zij dan voor haar kind zorgt – een speciale regeling. Het is haar eerste volledige baan sinds Harriet werd geboren. Ze werkt er pas een halfjaar. Het is heel moeilijk geweest een fatsoenlijke baan te vinden in Philly, of überhaupt een baan.

Ze vertelt over haar veeleisende baas, over haar deadline. De hoogleraar voor wie ze momenteel werkt is eenentachtig. Hij stuurt zijn aantekeningen nooit per e-mail. Ze was afgelopen vrijdag vergeten zijn map met aantekeningen mee naar huis te nemen terwijl ze die nodig had voor het artikel dat ze moest afmaken.

‘Ik ging snel even die map halen en was van plan meteen terug te gaan naar huis. Maar ik ben e-mails gaan beantwoorden. Ik had moeten...’

‘Bent u zo naar uw werk gegaan?’ Agent Harris knikt naar Frida’s onopgemaakte gezicht en haar katoenen bloes, met vlekken van tandpasta en pindakaas. Haar lange zwarte haar, dat slordig is opgestoken. Haar shorts. Het puistje op haar kin.

Ze slikt. ‘Mijn baas weet dat ik een peuter heb.’

Ze noteren iets in hun boekje. Ze gaan een antecedentenonderzoek doen, maar als ze een strafblad heeft, kan ze dat beter nu vertellen.

‘Natuurlijk heb ik geen strafblad.’ Ze heeft een beklemd gevoel in haar borst. ‘Het was een domme fout. Toe, u moet me geloven. Sta ik onder arrest?’

Dat is niet het geval, zeggen de agenten. Maar ze hebben de Kinderbescherming gebeld, en er is een maatschappelijk werker onderweg.

Alleen gelaten in de mintgroene kamer zit Frida op haar vingers te bijten. Ze herinnert zich dat ze Harriet uit haar ledikantje heeft gehaald en haar luier heeft verschoond. Ze herinnert zich dat ze Harriet haar ochtendflesje heeft gegeven, haar yoghurt en een banaan heeft gevoerd en heeft voorgelezen uit een boekje uit de Berenstain Berenreeks, over logeren.

Ze waren sinds vier uur 's ochtends in touw geweest. Frida's artikel had een week eerder al af moeten zijn. De hele ochtend had ze heen en weer gelopen tussen Harriets speelhoek en de bank in de woonkamer, waar ze haar aantekeningen had uitgespreid op de salontafel. Ze bleef dezelfde alinea maar herschrijven waarin ze in leken termen uitlegde wat de Bayesiaanse modellering inhield. Harriet bleef maar huilen. Ze wilde bij Frida op schoot klimmen. Ze wilde vastgehouden worden. Ze pakte Frida's papieren en gooide die op de grond. Ze zat telkens aan het toetsenbord.

Frida had de televisie voor Harriet moeten aanzetten. Ze weet nog dat ze had gedacht dat haar baas haar thuiswerkprivilege misschien wel zou intrekken als ze haar artikel niet afkreeg en het werktempo niet aankon – dan zou Harriet naar de kinderopvang moeten, iets wat Frida hoopte te vermijden. En ze weet nog dat ze Harriet toen in haar Infantino-stoeltje had gezet, een ding dat ze maanden geleden al had moeten wegdoen, zodra Harriet was gaan lopen. Later op de ochtend had Frida Harriet water en dierenkoekjes gegeven. Ze had gekeken of ze nog een schone luier moest. Ze had Harriet een kus op haar hoofdje gegeven, dat naar babyolie rook. Ze had een kneepje in Harriets mollige armpjes gegeven.

Harriet zou veilig zijn in haar Infantino, had ze gedacht. Ze kon nergens heen. Wat kon er gebeuren in een uur?

Onder het felle licht in de verhoorkamer zit Frida op haar nagelriemen te bijten en stukjes van de huid te trekken. Ze heeft veel last van haar contactlenzen. Ze pakt haar poederdoos uit haar tas en bekijkt de grauwe kringen onder haar ogen. Vroeger werd ze als aantrekkelijk beschouwd. Ze is fijngebouwd en slank, en door haar ronde wangen, haar pony en een gezicht als dat van een porseleinen pop werd gedacht dat ze nog een twintiger was. Maar nu, op haar negenendertigste, heeft ze diepe rimpels boven haar neus en lijnen om haar mond, die na de bevalling waren verschenen en uitgesproken waren geworden nadat Gust haar had verlaten voor Susanna, toen Harriet drie maanden oud was.

Vanochtend had ze niet gedoucht en zelfs haar gezicht niet gewassen. Ze was bang dat de burens zouden gaan klagen over het gehuil. Ze had de schuifpui achter moeten afsluiten. Ze had meteen naar huis moeten gaan. Ze had de deur niet uit moeten gaan. Ze had niet moeten vergeten die aantekeningen mee te nemen. Of ze in het weekend moeten gaan halen. Ze had zich aan haar oorspronkelijke deadline moeten houden.

Ze had tegen de agenten moeten zeggen dat ze zich niet kan permitteren haar baan kwijt te raken. Dat Gust een mediator had ingeschakeld om de alimentatie vast te stellen. Hij wilde geen geld verspillen aan juridische kosten. Gezien het dankbare maar slechtbetaalde werk dat Gust deed, zijn studieschuld, haar potentiële inkomen en het feit dat ze voor co-ouderschap hadden gekozen, had de mediator voorgesteld dat Gust haar vijfhonderd dollar per maand zou geven, bij lange na niet genoeg om zichzelf en Harriet te kunnen onderhouden, zeker niet nadat ze haar baan in New York had opgegeven. Ze had zich er niet toe kunnen zetten om meer te vragen. Ze vroeg geen partneralimentatie. Haar ouders zouden bijspringen als ze erom vroeg, maar ze wil het ze niet vragen en ze zou zichzelf verafschuwen als ze het wel deed. Ze hadden alles al voor haar betaald in de periode voorafgaand aan de scheiding.

Het is kwart over vier. Wanneer ze op de gang stemmen hoort, doet ze de deur open en ziet Gust en Susanna, die staan te beraadslagen met de agenten. Susanna komt naar Frida toe, omhelst haar en blijft haar vasthouden, ook als Frida verstijft, omhuld door Susanna's weelderige rode haar en haar sandelhoutparfum.

Susanna wrijft over Frida's rug alsof ze vriendinnen zijn. De jonge vrouw heeft als missie haar te smoren in liefde. Een uitputtingsoorlog. Voordat Susanna in haar leven verscheen, had Frida geen idee gehad dat de kloof tussen achtentwintig en negenendertig zo effectief en dodelijk kon zijn. Susanna heeft een smal, elfachtig gezichtje met grote blauwe ogen, die haar iets sprookjesachtigs en kwetsbaars geven. Zelfs op dagen dat ze niets anders doet dan voor het kind zorgen, heeft ze

zwarte, katachtige eyeliner op en ze kleedt zich als een tiener met een zelfvertrouwen waaraan het Frida altijd heeft ontbroken.

Gust geeft de mannen een hand. Frida staart naar de grond en wacht af. De oude Gust zou zijn tekeergegaan. Zoals hij had gedaan op avonden dat zij zich in de badkamer had opgesloten en daar zat te huilen in plaats van de baby in haar armen te houden. Maar dit is de nieuwe Gust, de man die haar ondanks haar plichtsverzuim teder omhelst, de man die evenwichtig is geworden door Susanna's liefde en haar gifvrije levenswijze.

'Het spijt me heel erg, Gust.'

Hij vraagt Susanna om buiten te wachten, neemt Frida bij de arm en gaat met haar de mintgroene kamer binnen, waar hij naast haar gaat zitten en haar handen in de zijne houdt. Het is maanden geleden dat ze met zijn tweeën zijn geweest. Ze schaamt zich ervoor dat ze zelfs nu naar een kus verlangt. Hij is aantrekkelijker dan ze ooit heeft verdiend, lang, slank en gespierd. Op zijn tweeënveertigste is zijn hoekige gezicht gerimpeld door een overdaad aan zon, en zijn grijzende, golvend blonde haar draagt hij nu langer om Susanna een plezier te doen. Hij ziet eruit als de surfer die hij in zijn jeugd is geweest.

Gust knijpt in haar handen, wat pijn doet. 'Het is duidelijk dat wat er vandaag is gebeurd...'

'Ik heb geen oog dichtgedaan. Ik heb niet nagedacht. Dat is geen excuus, ik weet het. Ik dacht dat ze wel oké zou zijn voor een uurtje. Ik ging alleen even naar kantoor en zou meteen teruggaan.'

'Waarom zou je dat doen? Dat deugt niet. Je weet toch dat je haar niet in je eentje grootbrengt? Je had mij kunnen bellen. Een van ons tweeën. Susanna had kunnen bijspringen.' Gust pakt haar polsen vast. 'Harriet gaat vanavond met ons mee. Kijk me aan. Luister je wel, Frida? Dit is ernstig. De agenten zeggen dat je het ouderlijk gezag kunt kwijtraken.'

'Nee.' Ze trekt haar handen terug. De kamer draait.

'Tijdelijk,' zegt hij. 'Liefje, je ademt niet.' Hij schudt aan haar

schouder en zegt dat ze moet ademen, maar dat kan ze niet. Als ze het wel zou doen, zou ze kunnen gaan overgeven.

Aan de andere kant van de deur hoort ze gehuil. 'Mag ik even?'

Gust knikt.

Susanna heeft Harriet op de arm. Ze heeft haar een paar stukjes appel gegeven. Frida vindt het altijd vreselijk om te zien dat Harriet zich zo op haar gemak voelt bij Susanna, zelfs nu, na een dag van ziek zijn en angst en vreemden. Vanochtend had Frida haar een paars t-shirt met een dinosaurus erop aangetrokken en een gestreepte maillot en leren pantoffeltjes, maar nu heeft ze een pluizige roze trui aan en een spijkerbroek die haar veel te groot is, maar geen schoenen.

'Kom maar,' zegt Frida en ze neemt haar dochttertje over van Susanna.

Harriet klemt haar armen om Frida's nek. Nu ze weer samen zijn, ontspant Frida's lichaam.

'Heb je honger? Hebben ze je iets te eten gegeven?'

Harriet snift. Haar ogen zijn rood en opgezet. De geleende kleren ruiken zurig. Frida ziet voor zich dat staatsambtenaren Harriets kleren en luiert uittrekken en haar lichaam inspecteren. Zou iemand haar op een ongepaste manier hebben aangeraakt? Hoe kan ze dit ooit goedmaken tegenover haar kind? Zal dat het werk van maanden, jaren of van een heel leven zijn?

'Mama,' Harriets stem is schor.

Frida drukt haar voorhoofd tegen dat van haar dochttertje. 'Het spijt mama heel erg. Je moet nu een poosje bij papa en Susanna blijven, goed? Het spijt me zo, lieverdje. Ik heb er echt een zootje van gemaakt.' Ze geeft een kus op Harriets oor. 'Doet het nog pijn?'

Harriet knikt.

'Papa zal je je medicijn geven. Beloof je dat je lief zult zijn?' Frida wil zeggen dat ze elkaar gauw weer zullen zien, maar slikt haar woorden in. Ze haken hun pinken in elkaar.

'Heelal,' fluistert ze. Dat is hun favoriete spelletje, een belofte die ze uitspreken bij het slapengaan. *Ik beloof je de maan en de sterren. Ik hou*

heelal veel van je. Ze zegt het wanneer ze Harriet instopt, dit meisje met hetzelfde vollemaansgezicht als zij heeft, dezelfde extra oogplooi, dezelfde hangende mondhoeken.

Harriet doetzelt weg op haar schouder.

Gust trekt aan Frida's arm. 'We moeten naar huis, zodat ze kan eten.'

'Nog niet.' Ze omhelst Harriet, wiegt haar en geeft een kus op haar ziltige wang. Ze moeten haar iets anders aantrekken dan deze walgelijke kleren. Ze moeten haar in bad doen. 'Ik ga je vreselijk missen. Ik hou van je, liefje. Heel, heel, heel veel.'

Harriet beweegt even, maar zegt niets terug. Frida werpt een laatste blik op Harriet en sluit haar ogen wanneer Gust haar kind van haar overneemt.

De maatschappelijk werker zit vast in de spits. Frida wacht in de mintgroene kamer. Er verstrijkt een halfuur. Ze belt Gust.

'Ik ben iets vergeten te zeggen. Ik weet dat jullie aan het minderen zijn met zuivel, maar geef haar vanavond alsjeblieft een toetje. Ik was van plan haar vanavond ijs te geven.'

Gust zegt dat ze al gegeten hebben. Harriet was te moe om veel te eten. Susanna doet haar nu in bad. Frida verontschuldigt zich nog een keer in het besef dat dit het begin kan zijn van jarenlang verontschuldigen aanbieden, dat ze een kuil voor zichzelf heeft gegraven waar ze misschien wel nooit meer uit zal komen.

'Blijf rustig als je met die mensen praat,' zegt Gust. 'Niet tegen ze tekeergaan. Het zal allemaal vast snel achter de rug zijn.'

Ze weerstaat de verleiding te zeggen dat ze van hem houdt. Hem te bedanken. Ze zegt gedag en begint te ijsberen. Ze had de agenten moeten vragen welke burens hebben gebeld. Het oudere echtpaar dat verbleekte ansichtkaarten van paus Johannes Paulus II op hun hordeur heeft geplakt? Of de achterbuurvrouw aan de andere kant van de schutting, met een kat die bij haar in de tuin poept? Of het echtpaar aan de andere kant van haar slaapkamermuur, dat haar met hun ge-

notzuchtig gekreun nog eenzamer maakt dan ze al is?

Ze kent ze geen van allen bij naam. Ze heeft geprobeerd ze te groeten, maar als ze dat doet, negeren ze haar of ze steken de straat over. Sinds een jaar huurt ze een rijtjeshuis met drie slaapkamers vlak bij Passyunk Square. Ze is de enige niet-witte in dat deel van de straat, de enige die er niet al tientallen jaren woont, de enige huurder, de enige yuppie, de enige met een peuter. Het was het ruimste huis dat ze op korte termijn had kunnen vinden. Haar ouders hadden het huurcontract moeten medeondertekenen, omdat ze toen de baan bij de Universiteit van Pennsylvania nog niet had. West Philly was vlak bij haar werk, maar te duur. Fishtown, Bella Vista, Queen Village en Graduate Hospital waren ook te duur. Ze waren hiernaartoe verhuisd vanuit Brooklyn toen Gust, landschapsarchitect, een baan aangeboden had gekregen bij een prestigieus bedrijf in Philly, gespecialiseerd in groendaken. De projecten van zijn bedrijf zijn gericht op duurzaamheid: het herstel van waterrijke natuurgebieden en systemen voor de afvoer van overtollig regenwater. Gust had gezegd dat ze in Philly geld opzij konden zetten voor een koophuis. Het zou een betere stad zijn om hun kinderen groot te brengen. Ze zit vast in de kleinste stad waar ze ooit heeft gewoond, een speelgoedstadje waar ze wel een paar kennissen heeft, maar geen mensen op wie ze kan terugvallen, geen echte eigen vriendenkring. En nu, door het co-ouderschap, moet ze hier blijven totdat Harriet achttien is.

Een van de tl-balken begint te zoemen. Frida zou het liefst haar hoofd even op haar armen willen laten rusten, maar ze kan het gevoel dat ze wordt gadeslagen niet van zich afzetten. Susanna zal het haar vriendinnen vertellen. Gust zal het zijn ouders vertellen. Zij zal het haar ouders moeten vertellen. Ze heeft bijna de hele nagelriem van haar linkerduim eraf getrokken. Ze wordt zich bewust van haar hoofdpijn, haar droge mond en van haar verlangen om de kamer onmiddellijk te verlaten.

Ze doet de deur open en vraagt toestemming om naar de wc te gaan en iets te eten te halen uit de automaat. Ze kiest pindakaaskoek-

jes en een reep. Ze heeft sinds het ontbijt niets meer gegeten. Ze heeft alleen koffie gehad. Haar handen trillen de hele dag al.

Wanneer ze terugkomt, zit de maatschappelijk werker al op haar te wachten. Frida laat de half opgegeten reep vallen, bukt zich om hem onhandig weer op te rapen en krijgt zo goed zicht op de strakke kuit van de maatschappelijk werker in de zwarte capribroek en op haar sneakers. De vrouw is jong en opvallend mooi, misschien halverwege de twintig, en ze komt duidelijk net uit de sportschool. Ze heeft een spandex jack aan met daaronder een topje. Door haar kleding heen zijn haar armspieren zichtbaar. Haar geblondeerde haar zit in een paardenstaart, waardoor haar breed uit elkaar staande ogen iets reptielachtigs krijgen. Ze heeft een prachtige huid, maar ze heeft een dikke laag foundation op, compleet met bronzer en highlights. Als ze glimlacht, ziet Frida haar stralend witte filmstertanden.

Ze geven elkaar een hand. Mevrouw Torres, de maatschappelijk werker, gebaart dat Frida een beetje chocola op haar lippen heeft. Nog voordat Frida dat heeft kunnen wegvegen, maakt de vrouw foto's van haar. Ze ziet Frida's kapotte nagelriemen en vraagt of ze beide handen wil laten zien.

'Waarom?'

'Vindt u dat een probleem, mevrouw Liu?'

'Nee. Goed, hoor.'

Ze maakt een close-up van Frida's handen en vervolgens van haar gezicht. Ze bekijkt de vlekken op haar t-shirt. Ze legt haar tablet neer en begint te typen.

'U kunt plaatsnemen.'

'Mijn ex-man zei dat ik tijdelijk het ouderlijk gezag kan kwijtraken. Klopt dat?'

'Ja, het kind wordt toevertrouwd aan de zorg van de vader.'

'Maar het zal heus niet meer gebeuren. Dat weet Gust.'

'Mevrouw Liu, dit was een spoedthuisplaatsing met het oog op dreigend gevaar. U hebt uw dochttertje zonder toezicht alleen thuisgelaten.'

Frida krijgt een kleur. Ze heeft altijd al het gevoel dat ze er een puinhoop van maakt, maar nu is daar bewijs van.

‘We hebben geen sporen van lichamelijke mishandeling aangetroffen, maar uw dochter was dorstig. En hongerig. Volgens de rapportage was haar luiert doorgelekt. Ze had heel lang gehuild. Ze was over haar toeren.’ De maatschappelijk werker bladert door haar aantekeningen en trekt een wenkbrauw op. ‘En ik heb gehoord dat uw huis vies was.’

‘Gewoonlijk ben ik niet zo. Ik had in het weekend willen schoonmaken. Ik zou haar nooit kwaad doen.’

De maatschappelijk werker lacht koeltjes. ‘Maar u hébt haar kwaad gedaan. Vertel eens, waarom hebt u haar niet meegenomen? Welke moeder zou nu niet bedenken: als ik het huis wil of moet verlaten, neem ik mijn kind mee?’

Ze wacht Frida’s antwoord af. Frida herinnert zich de toenemende frustratie en angst van die ochtend, het zelfzuchtige verlangen naar een moment rust. Meestal kan ze die aanvechting weerstaan. Het is kwetsend dat ze een dossier over haar hebben aangelegd, alsof ze Harriet slaat of in vervuilde omstandigheden met haar woont, alsof ze zo’n moeder is die haar peuter op een hete zomerdag in een kinderzitje in de auto heeft achtergelaten.

‘Het was een fout.’

‘Ja, dat zei u al. Maar ik heb het gevoel dat u iets voor me achterhoudt. Waarom zou u halsoverkop besluiten om naar kantoor te gaan?’

‘Ik ging koffie halen. Daarna ben ik naar Penn gereden. Ik was aantekeningen vergeten mee te nemen. Ik werk aan een artikel met een van de oudste hoogleraren van de economische faculteit. Hij heeft zich bij de faculteitsvoorzitter al eerder over me beklaagd. Toen ik hem verkeerd had geciteerd. Hij wilde dat ik ontslagen werd. En toen ik op kantoor was, ben ik e-mails gaan beantwoorden. Ik had de tijd niet uit het oog mogen verliezen. Ik weet dat ik haar niet thuis had moeten laten. Ik weet het. Ik heb er een puinhoop van gemaakt.’

Frida strijkt door haar haar en maakt het los. ‘Mijn dochtertje had

niet geslapen. Ze hoort twee dutjes per dag te doen, maar ze heeft helemaal niet geslapen. Ik heb naast haar op de grond gelegen. Ze valt alleen in slaap als ik haar hand vasthoud. En als ik de kamer uit wil gaan, wordt ze meteen wakker en raakt overstuur. De afgelopen paar dagen zijn een soort waas. Het werd me te veel. Hebt u nooit zo'n dag? Ik had pijn op de borst, zo moe was ik.'

'Alle ouders zijn moe.'

'Ik was van plan meteen terug te gaan.'

'Maar dat hebt u niet gedaan. U bent in de auto gestapt en weggereden. Dat is verlating, mevrouw Liu. Als je de deur uit wilt wanneer dat in je opkomt, neem je een hond, niet een kind.'

Frida knippert haar tranen weg. Ze wil zeggen dat ze niet is zoals de slechte moeders die in het nieuws komen. Ze heeft haar huis niet in brand gestoken. Ze heeft Harriet niet achtergelaten op een metroperron. Ze heeft Harriet niet vastgezet in het kinderstoeltje op de achterbank om daarna het meer in te rijden.

'Ik weet dat ik er echt een puinzooi van heb gemaakt, maar dat was niet mijn bedoeling. Ik besef dat het krankzinnig was.'

'Hebt u in het verleden last gehad van psychische aandoeningen, mevrouw Liu?'

'Ik heb zo nu en dan te kampen gehad met depressies. Ik bedoelde niet dat... Ik ben niet...'

'Moeten we ervan uitgaan dat er een psychose is opgetreden? Of een manische episode? Was u onder invloed van bepaalde drugs?'

'Nee. Beslist niet. En ik ben niet gek. Ik zal niet beweren dat ik een perfecte moeder ben, maar ouders maken fouten. U hebt ongetwijfeld veel ergere dingen gezien.'

'Maar we hebben het niet over andere ouders. We hebben het over u.'

Frida probeert haar stem rustig te houden. 'Ik wil haar zien. Hoe lang gaat dit duren? Ze is nooit langer dan vier dagen zonder mij geweest.'

'Zo snel worden dergelijke kwesties niet opgehelderd.' De maat-

schappelijk werker legt de procedure uit alsof ze een boodschappenlijstje afratelt. Frida moet een psychologische evaluatie ondergaan, net als Harriet. Harriet krijgt therapie. De komende zestig dagen zullen er onder supervisie drie bezoeken plaatsvinden. De staat gaat data verzamelen. De Kinderbescherming is een nieuw programma aan het implementeren.

‘Ik ga aanbevelingen doen,’ zegt de maatschappelijk werker. ‘En de rechter zal beslissen welke omgangsregeling in het beste belang van het kind is.’

Wanneer Frida iets wil zeggen, legt de maatschappelijk werker haar het zwijgen op. ‘Wees blij dat de vader van het kind in beeld is, mevrouw Liu. Als de mogelijkheid van zorg door een naaste verwant er niet was, zou ze naar de crisisopvang moeten.’

Die avond kan Frida wederom niet slapen. Ze zal de kinderrechter moeten uitleggen dat Harriet niet is mishandeld en niet is verwaarloosd, maar dat haar moeder gewoon een erg slechte dag had. Ze zal de rechter vragen of hij weleens een erg slechte dag heeft gehad. Op haar erg slechte dag moest ze het huis van haar geest uit, dat gevangen zat in het huis van haar lichaam, dat gevangen zat in het huis waar Harriet in haar Infantino-stoeltje had gezeten met een schaalje die-renkoekjes. Gust zei altijd dat de hele wereld zo in elkaar zat: de geest als een huis, dat woonde in het huis van het lichaam, dat woonde in het huis van een huis, dat woonde in het grotere huis van de stad, in het grotere huis van de staat, in de huizen van Amerika, de maatschappij en het universum. Hij zei dat die huizen in elkaar pasten als bij de Russische matroesjka die ze voor Harriet hadden gekocht.

Wat ze niet kan verklaren, wat ze niet wil toegeven, iets waarvan ze niet zeker weet of ze het zich correct herinnert, is dat ze er ineens plezier in had gehad de deur achter zich dicht te trekken en in de auto te stappen, die haar had weggevoerd van haar geest en lichaam en huis en kind.

Ze was snel de deur uit geglipt toen Harriet even niet keek. Nu

vraagt ze zich af of dat niet net zoiets was als iemand in de rug schieten, of het niet het oneerlijkste was wat ze ooit heeft gedaan. Ze had een ijslatte gehaald bij de espressobar iets verderop in de straat en was toen naar haar auto gelopen. Ze had zich heilig voorgenomen daarna meteen naar huis te gaan. Maar tien minuten de deur uit gaan om koffie te halen was uitgegroeid tot een halfuur, toen tot een uur, tot twee uur en uiteindelijk tot tweeënhalf uur. Ze werd voortgedreven door het plezier van de autorit. Het was niet het plezier van seks of liefde of een zonsondergang geweest, maar het plezier haar lichaam, haar leven te vergeten.

Om één uur 's nachts staat ze op. Ze heeft drie weken niet schoon gemaakt en vindt het vreselijk dat de politie haar huis in die toestand heeft gezien. Ze raapt Harriets speelgoed op, leegt de recyclebakken, zuigt de tapijten, doet een was in de machine, maakt dan de vieze Infantino schoon en schaamt zich ervoor dat ze dat niet eerder heeft gedaan.

Ze is tot vijf uur bezig met schoonmaken en wordt licht in het hoofd van de desinfectiemiddelen en het bleekwater. De wasbakken worden geboend. Het bad wordt geboend. De hardhouten vloeren worden gedweild. De politieagenten zijn er niet om te zien hoe schoon haar kookplaat nu is. Ze kunnen niet zien hoe smetteloos haar wc-pot is, dat Harriets kleren zijn opgevouwen en weggeborgen, dat de halflege verpakkingen van bezorgmaaltijden zijn weggegooid, dat alles niet meer onder het stof zit. Maar zolang ze bezig blijft, hoeft ze niet te gaan slapen zonder Harriet en hoeft ze niet te verwachten dat ze haar zal horen roepen.

Ze gaat zitten uitrusten op haar schone vloer, haar haar en nachthemd doorweekt van het zweet. Er komt een verfrissend briesje binnen door de achterdeur. Als ze niet kan slapen wanneer Harriet er is, haalt ze haar meestal uit haar ledikantje en houdt haar tegen zich aan, terwijl Harriet verder slaapt tegen haar schouder. Haar lieve kleine meid. Ze mist de warmte en het gewicht van haar dochtertje.

Frida wordt om tien uur wakker met een loopneus en een zere keel en popelt om Harriet te vertellen dat mama eindelijk heeft geslapen, dat mama vandaag met haar naar de speeltuin kan gaan. Dan beseft ze, met een langzaam ontluikende angst, dat Harriet niet bij haar is.

Ze gaat zitten en draait met haar pijnlijke schouders, herinnert zich de maatschappelijk werker en de mintgroene kamer, dat ze is behandeld als een misdadiger. Ze ziet voor zich dat de politieagenten het smalle donkere huis waren binnengekomen en de angstige Harriet hadden aangetroffen te midden van de rotzooi. Misschien hadden ze ook de grotendeels lege keukenkastjes en koelkast gezien. Misschien hadden ze kruimels op het aanrecht gezien, proppen keukenpapier, theezakjes in de gootsteen.

Frida en Gust hadden ieder het meubilair gehouden dat ze hadden ingebracht toen ze trouwden. De mooiste meubelstukken waren van hem. Net als het merendeel van de aankleding en de kunst. Ze waren bezig geweest hun gezamenlijke woning op te knappen toen hij was opgestapt. Haar huidige woning was door de eigenaar geschilderd in pasteltinten – de woonkamer lichtgeel, de keuken oranje, en boven was alles lavendel- en lichtblauw. Frida's meubels en accessoires kleuren niet bij de wanden: haar zwarte fotolijsten, haar donkerpaars-marineblauwe Perzische tapijt, haar olijfgroene lage leunstoel.

Het is haar niet gelukt de kamerplanten in leven te houden. De wanden van de woonkamer en de keuken zijn kaal. In de gang boven heeft ze alleen een paar foto's van haar ouders en grootmoeders opgehangen, bedoeld om Harriet aan haar afkomst te herinneren, ook al spreekt Frida niet voldoende Mandarijn om haar de taal goed te kunnen bijbrengen. In Harriets kamer heeft ze naast een lijn met felgekleurde stoffen vlaggetjes een acht jaar oude foto van Gust opgehangen. Ze had gewild dat Harriet haar vader daar zou zien, ook al weet ze dat Gust geen foto van haar heeft opgehangen. Dat is een van de vreselijke dingen van co-ouderschap. Een kind hoort haar moeder elke dag te zien.

Ze kijkt op haar telefoon. Ze heeft een telefoontje gemist van haar

baas, die wil weten waarom ze niet op zijn e-mails heeft gereageerd. Ze belt terug, verontschuldigt zich en voert aan dat ze voedselvergiftiging heeft. Ze vraagt nogmaals om uitstel.

Nadat ze heeft gedoucht, belt ze Renee, haar scheidingsadvocaat. ‘Heb je vandaag alsjeblieft een gaatje voor me? Het is een noodgeval.’

Het smalle straatje waar Frida woont ligt er deze middag verlaten bij, hoewel de oudere burenen op een zonnige dag graag op tuinstoelen bij elkaar gaan zitten op de smalle stoep. Ze wilde dat ze haar nu konden zien. Ze heeft een geklede broek aan met een zijden bloes en schoenen met een sleehak. Ze heeft zich opgemaakt en haar gezwellen oogleden verborgen achter een bril met een dik schildpadmontuur. De politieagenten en de maatschappelijk werker zouden haar zo moeten zien: competent, smaakvol en betrouwbaar.

Het kantoor van Renee is op de vierde verdieping van een pand in Chestnut Street, iets ten noorden van Rittenhouse Square. Vorig jaar had het kantoor een tijdlang als Frida’s tweede huis gevoeld, en Renee als haar oudere zus.

‘Kom binnen, Frida. Wat is er gebeurd? Je ziet bleek.’

Frida bedankt haar dat ze op zo’n korte termijn tijd voor haar heeft gemaakt. Ze kijkt om zich heen en herinnert zich de periode dat Harriet had zitten kwijlen op de leren bank en alle pluisjes van het kleed had gepakt. Renee is een mollige brunette van eind veertig met een voorliefde voor truien met een sjaalkraag en theatrale turquoise sieraden. Nog iemand die van New York naar hier is verhuisd. Ze hadden meteen een band met elkaar gevoeld als buitenstaanders in Philly, waar het lijkt alsof iedereen elkaar al vanaf de kleuterschool kent.

Renee blijft staan, terwijl Frida uitlegt wat er is voorgevallen, en ze leunt met over elkaar geslagen armen tegen haar bureau. Ze is bozer dan Gust en Susanna waren geweest en laat openlijker blijken hoe gechoqueerd en teleurgesteld ze is. Frida heeft het gevoel dat ze tegen haar ouders praat.

‘Waarom heb je me gisteravond niet gebeld?’

‘Ik had niet door hoe groot het probleem was. Ik heb het verpest. Ik weet het. Maar het was een vergissing.’

‘Zo kun je het niet noemen,’ zegt Renee. ‘Deze mensen zijn niet geïnteresseerd in je bedoelingen. De Kinderbescherming treedt tegenwoordig veel strenger op dan vroeger.’ Vorig jaar waren er onder hun toezicht twee kinderen om het leven gekomen. De gouverneur heeft gezegd dat er geen marge voor fouten meer is. Er worden nieuwe regels ingevoerd. Bij de laatste lokale verkiezingen is er een referendum over gehouden.

‘Waar heb je het over? Dit was geen mishandeling. Ik ben niet zoals die mensen. Harriet is een peuter. Ze zal zich er niets van herinneren.’

‘Je kind alleen thuislaten is geen kleinigheid, Frida. Dat snap je toch wel? Ik weet dat moeders gestrest raken en soms de deur uit gaan, maar jij bent tegen de lamp gelopen.’

Frida staart naar haar handen. Ze had dom genoeg verwacht dat Renee haar troost en bemoediging zou bieden, zoals ze gedurende de scheiding had gedaan.

‘We gaan het van nu af aan een inschattingsfout noemen,’ zegt Renee. ‘Je kunt het geen vergissing meer noemen. Je moet er de verantwoordelijkheid voor nemen.’

Renee denkt dat het weken zal duren om het ouderlijk gezag terug te krijgen. In het slechtste geval een paar maanden. Ze heeft gehoord dat de Kinderbescherming nu veel sneller werkt. Er is een nieuw zwaartepunt op transparantie en verantwoordelijkheid gelegd, iets met datacollectie, waardoor ouders meer gelegenheid krijgen om te laten zien wat ze waard zijn. Er wordt geprobeerd die procedure landelijk te stroomlijnen, zodat er van staat tot staat minder verschillen zullen zijn. Die onderlinge verschillen zijn altijd problematisch geweest. Maar er hangt nog steeds veel af van de rechter.

‘Waarom heb ik daar niets over gehoord?’ vraagt Frida.

‘Je hebt er waarschijnlijk geen aandacht aan besteed, omdat het jou niet betrof. Waarom zou je ook? Je leidde gewoon je leven.’ Frida moet zich op de lange termijn richten: herenigd zijn met Harriet, dos-

sier gesloten. Ook als ze het ouderlijk gezag terugkrijgt, zal er waarschijnlijk een proefperiode met nader toezicht volgen, misschien van een jaar. De rechter kan van Frida eisen dat ze een heel programma volgt met thuisinspectie, ouderschaps cursussen en counseling. Telefoongesprekken en bezoek onder toezicht zijn beter dan niets. Sommige ouders krijgen niets. Zelfs als ze alle stappen doorloopt, bestaan er helaas nog geen garanties. Als in het allerslechtste scenario, wat God verhoede, de staat haar ongeschikt acht en hereniging uitsluit, kan haar het ouderlijk gezag worden ontnomen.

‘Maar dat kan ons niet gebeuren, toch? Waarom vertel je me dit eigenlijk?’

‘Omdat je van nu af aan heel voorzichtig moet zijn. Ik wil je niet bang maken, Frida, maar we hebben het wel over de kinderrechter. Ik wil dat je beseft met wat voor soort mensen je te maken krijgt. Serieus, ik wil niet dat je je nu aanmeldt voor zo’n nieuwsgroep over ouderlijke rechten. Dit is niet het moment om voor jezelf op te komen. Dan word je knettergek. Er bestaat niet meer zoiets als privacy. Dat moet je goed bedenken. Ze zullen je in de gaten houden. En ze hebben nog niets openbaar gemaakt over het nieuwe programma.’

Renee gaat naast Frida zitten. ‘Ik beloof je dat we haar zullen terugkrijgen.’ Ze legt haar hand op Frida’s arm. ‘Hoor eens, het spijt me vreselijk, maar ik heb nu een volgende afspraak. Ik bel je later nog, goed? Samen komen we er wel uit.’

Wanneer Frida wil opstaan, kan ze zich niet verroeren. Ze zet haar bril af. De tranen komen onverwacht.

Aan het eind van de werkdag stroomt Rittenhouse Square vol met joggers, skateboarders, studenten geneeskunde en met de dakloze mannen en vrouwen die daar rondhangen. Het is Frida’s favoriete plek in de stad, een klassiek ontworpen park met een fontein, dier-sculpturen en goed verzorgde bloemperken, met daaromheen winkels en restaurants met terrasjes. De enige plek die haar aan New York doet denken.

Ze zoekt een leeg bankje op en belt Gust. Hij vraagt of ze al heeft kunnen slapen. Ze vertelt dat ze net bij Renee is geweest en vraagt dan of ze Harriet mag spreken. Ze probeert over te schakelen naar FaceTime, maar de verbinding is slecht. Zodra ze Harriets stem hoort, raakt ze weer in tranen.

‘Ik mis je. Hoe gaat het, liefje?’

Harriets stem is nog steeds schor. Ze brabbelt een hele reeks klinikers, maar niets ervan lijkt op mama. Op de achtergrond vertelt Gust dat het beter gaat met haar oorontsteking. Susanna is vanochtend met haar naar het Please Touch Museum geweest.

Frida wil iets vragen over het museum, maar Gust zegt dat ze op het punt staan te gaan eten. Ze houdt nog een pleidooi voor een ijsje.

‘Ik weet dat je het goed bedoelt, Frida, maar we willen niet dat ze gaat emotie-eten. Kom, Beertje, zeg maar gedag.’

Ze hangen op. Frida veegt haar loopneus af aan de rug van haar hand. Hoewel ze er veertig minuten over zal doen om naar huis te lopen en ongetwijfeld blaren zal krijgen, wil ze niet huilend in de trein zitten, terwijl iedereen haar aangaapt. Ze overweegt een taxi te bellen, maar ze heeft geen zin om met iemand te moeten praten. Ze gaat even een Starbucks binnen om haar neus te snuiten en haar bril op te poetsen. De mensen zullen wel denken dat ze gedumpt of ontslagen is. Geen mens kan vermoeden wat haar vergrijp is. Ze ziet er te chic uit. Te netjes. Te Aziatisch.

Onderweg komt ze jonge vrouwen tegen, vaak in tweetallen, die een yogamatje bij zich hebben, en getatoeëerde ouders die hun kinderen gaan ophalen bij de kinderopvang. Het voelt nog steeds alsof de gebeurtenissen van de vorige dag iemand anders zijn overkomen. De kinderrechtster zal zien dat ze geen alcoholiste is, geen verslaafde, en dat ze geen strafblad heeft. Ze heeft een goedbetaalde baan en is een evenwichtige, toegewijde co-ouder. Ze heeft een bachelor behaald aan Brown en een master in de letterkunde aan Columbia, heeft een pensioenfonds en een studiefonds voor Harriet.

Ze hoopt maar dat Harriet te jong is om het zich te kunnen herin-

neren. Maar er kan een klein wondje zijn ontstaan dat een litteken vormt wanneer Harriet opgroeit. Een zintuiglijke herinnering aan huilen zonder gehoord te worden.

De volgende ochtend om acht uur wordt er aangebeld. Frida blijft in bed, maar na drie keer aanbellen schiet ze snel haar ochtendjas aan en haast zich naar beneden.

De mannen van de Kinderbescherming zijn lang, wit en breedgebouwd. Ze hebben allebei een lichtblauw overhemd aan dat in hun kakibroek is gestopt. Hun gelaatsuitdrukking is ondoorgrondelijk, ze hebben een Philly-accent en gemillimeterd bruin haar. De een heeft een buikje, de ander een terugwijkende kin. Ze hebben allebei een metalen koffer bij zich.

De man met de terugwijkende kin zegt: ‘We komen een paar camera’s installeren, mevrouw.’ Hij laat haar de bijbehorende formulieren zien.

‘Is dit de thuisinspectie?’

‘We hebben een nieuwe aanpak.’

Frida krijgt te horen dat er in alle vertrekken camera’s worden geïnstalleerd, met uitzondering van de badkamer. De plaats van het incident wordt ook bekeken. De man met de terugwijkende kin tuurt over haar hoofd naar de woonkamer. ‘Zo te zien hebt u schoongemaakt. Wanneer hebt u dat gedaan?’

‘Gisteravond. Is dit met mijn advocaat besproken?’

‘Uw advocaat kan niets uitrichten, mevrouw.’

De overbuurvrouw schuift haar gordijnen open. Frida bijt op de binnenkant van haar wang. Nooit mopperen, had Renee gezegd. Wees respectvol. Behulpzaam. Stel niet te veel vragen. Elke interactie met de Kinderbescherming wordt gedocumenteerd. Alles kan tegen haar gebruikt worden.

Ze leggen uit dat de staat beelden gaat verzamelen van een live-videoverbinding. In alle vertrekken wordt in een van de hoeken van het plafond een camera geplaatst. Er komt ook een camera in de

achtertuin. Haar telefoongesprekken, tekstberichten, voicemails, internet- en appgebruik worden gemonitord.

Ze geven Frida een formulier ter ondertekening. Ze moet toestemming geven voor het toezicht.

Haar buurvrouw staat nog steeds te kijken. Frida doet de voordeur dicht en veegt haar vochtige handpalmen af aan haar ochtendjas. Het doel is Harriet terug te krijgen, had Renee gezegd. Verliezen betekent alles verliezen. Deze ellende mag dan ondraaglijk lijken, maar op een heel leven stellen een paar weken of zelfs een paar maanden niets voor. Stel je de andere ellende voor, had Renee gezegd. Dat kan Frida niet. Als ze dat doet, zal ze niet meer willen leven.

Ze pakt een pen en ondertekent dan het formulier. Wanneer de mannen het huis binnenkomen en hun toezichtapparatuur uitpakken, vraagt ze voorzichtig wat ze gaan meten.

De man met de dikke buik zegt: 'We willen u leren kennen.'

Ze vraagt of er ook iets in haar auto wordt geïnstalleerd of op haar werkplek. Ze verzekeren haar dat ze zich uitsluitend op haar leven thuis richten, alsof ze zich beter zou voelen bij de gedachte dat ze alleen zullen observeren hoe ze eet, slaapt en ademt. Wanneer ze voldoende materiaal hebben, zeggen ze, worden die beelden gebruikt om 'haar gevoelens te analyseren'.

Wat betekent dat? Hoe is dat mogelijk? In de artikelen die ze online heeft gevonden verklaarde de woordvoerder van de Kinderbescherming dat het nieuwe programma menselijke fouten zal uitsluiten. De besluitvorming zal efficiënter tot stand komen. Er kunnen correcties worden aangebracht voor subjectiviteit of vooroordelen, en er kan een reeks universele normen worden geïmplementeerd.

De mannen fotograferen alle vertrekken en blijven zo nu en dan staan om naar iets te wijzen en te fluisteren. Frida belt naar haar werk dat ze later komt. Ze kijken in haar keukenkastjes, in de koelkast, in alle laatjes en in alle kledingkasten en vervolgens inspecteren ze de kleine achtertuin, de badkamer en de kelder. Ze schijnen met een zaklantaarn in de wasmachine en de droger.

Ze doorlopen vluchtig haar kleding en werpen een blik in haar sieradenkistje. Ze bevoelen haar hoofdkussens en het beddengoed. Ze trekken aan de spijlen van Harriets ledikant, strijken met hun handen over de matras en keren hem om. Ze zitten met hun handen aan Harriets dekens en speelgoed. Frida blijft in de deuropening staan terwijl zij de kamers inspecteren, en ze moet zich inhouden om niet te protesteren tegen die inbreuk. Het voelt alsof ze elk moment kunnen vragen haar lichaam te inspecteren. Ze zouden haar kunnen vragen haar mond open te doen om de toestand van haar gebit te bekijken. De staat wil misschien wel weten of ze gaatjes heeft.

De mannen sjouwen een trap naar binnen. Ze vegen de spinnenwebben van het plafond. Als de laatste camera geïnstalleerd is, bellen ze naar hun hoofdkantoor en zetten de livefeed aan.